

країнах, що потерпають від банківських криз, дефіцити бюджетів, підвищення податків, необхідність у додаткових позиках, і, як наслідок, — стрімке зростання зовнішнього боргу. Досліджено, що середнє значення коефіцієнта зростання зовнішнього боргу через три роки після банківської кризи становить 1.86 [10]. Тобто реальний обсяг державного боргу зростає в середньому майже вдвічі.

Наслідком порятунку банків під час останньої фінансової кризи стали великі боргові зобов'язання держав — значно більші, ніж прямі витрати на порятунок економіки. Так, наприклад, у Сполучених Штатах Америки вартість гарантій і операцій з порятунку банків у 2008 році сягнула у грошовому еквіваленті близько 12 трлн. дол. США, що становило 80% ВВП країни [11]. Державний борг у Сполучених Штатах зріс із 8.9 трлн. дол. у 2007 році до 15.7 трлн. дол. за станом на 30 квітня 2012 року. Тобто за чотири з половиною роки від початку виникнення банківської кризи державний борг зріс у 1.8 раза, що повністю корелюється з наведеними вище аналітичними даними.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумки, слід зазначити: кризи, що періодично повторюються в різних країнах, не є

особливим явищем, а, швидше, нормою розвитку суспільства. Теоретичні дослідження показують основні причини виникнення кризових явищ в економіці. Статистичні дані за доволі тривалий період дають змогу виявити основні види і форми протікання криз (такі, як зовнішній і внутрішній державні дефолти, банківські кризи, крах валют, інфляційні сплески) та висвітлюють взаємозв'язки між ними, черговість їх прояву. Історія розвитку суспільства впродовж останніх двох століть довела, що значні кризи банківського сектору породжують зростання боргів держав, які з високою ймовірністю призводять до дефолтів. Важливим результатом цього дослідження є виявлення кореляційних зв'язків між банківськими кризами, післякризовим зростанням майже вдвічі державних боргів і державними дефолтами. Крім того, важливим є виявлення "схильності" деяких держав до дефолту, наприклад Греції, Іспанії та інших. Такі висновки можуть бути використані для запобігання державним дефолтам і мінімізації кризових явищ. □

Література

1. Миль Дж. С. *Основы политической экономики* / Дж. С. Миль. — М.: Прогресс, 1980.
2. Peart S.J. *Sunspots and Expectations: W.S.Jevons's Theory of Economic Fluc-*

tuations / Sandra J. Peart // *Journal of the History of Economic Thought*. — 1991. — № 13. — P. 243–265.

3. Маркс К. *Маніфест комуністичної партії* (пер. з нім.) / К. Маркс, Ф. Енгельс. *Вибрані твори*. — Том 1. — К.: Партвидав ЦК КП(б)У, 1936. — С. 151–189.

4. Кейнс Д. М. *Общая теория занятости, процента и денег* / Д. М. Кейнс. — Москва: Эксмо, 2007.

5. Фридман М. *Количественная теория денег* / М. Фридман. — М.: Дело, 1996.

6. Minsky H. *Stabilizing an Unstable Economy* / H. Minsky. — New Haven, CT: Yale University Press. — 1986.

7. Фишер И. *Покупательная сила денег* / И. Фишер. — М.: Дело, 2001.

8. Кларк К. *Интервью с Полом Самуэльсоном, часть 2* / К. Кларк // *Atlantic*. — 18 июня 2009 г. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://correspondents.theatlantic.com>.

9. Reinhart C.M. *This Time is Different: A Panoramic View of Eight Centuries of Financial Crises* / Carmen M. Reinhart, Kenet S. Rogoff. — Princeton University Press, 2008.

10. Reinhart C.M. *The Aftermath of Financial Crisis* / Carmen M. Reinhart, Kenet S. Rogoff // *American Economic Review*. — 2009. — № 99 (2). — P. 466–472.

11. Стиглиц Дж. *Крутое пике: Америка и новый экономический порядок после глобального кризиса* / Дж. Стиглиц. — М.: Эксмо, 2011. — С. 148.

Монети України /

Про введення в обіг пам'ятної монети "500 років м. Чигирину"

Національний банк України, продовжуючи серію "Стародавні міста України", 10 жовтня 2012 року ввів в обіг пам'ятну монету номіналом 5 гривень, присвячену старовинному місту Чигирину, що виникло на початку XVI ст., а вже в 1592 році отримало Магдебурзьке право. Чигирин був столицею Гетьманщини, центром Чигиринського полку, першою гетьманською резиденцією. Багата історія цього міста завжди привертала увагу істориків, письменників і художників, які залишили описи своїх подорожей, поетичні та живописні твори.

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса — 16.54 г, діаметр — 35.0 мм, тираж — 30 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі розміщено: вгорі малий Державний герб України, під яким на дзеркальному тлі напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ / БАНК / УКРАЇНИ**, праворуч на тлі фрагмента плану

Чигиринської фортеці зображено мур бастіону Дорошенка, ліворуч — стилізований рослинний орнамент та написи: **5 ГРИВЕНЬ**, рік карбування монети — **2012** та логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі зображено краєвид міста, вгорі — герб Чигирини, під яким напис — **500 РОКІВ / ЧИГИРИН**.

Художники — Святослав Іваненко (аверс); Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук (реверс).

Скульптори — Святослав Іваненко, Володимир Атаманчук.

Пам'ятна монета номіналом 5 гривень "500 років м. Чигирину" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

